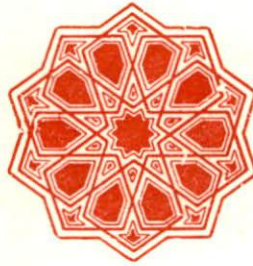

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVI

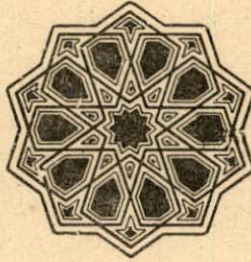
Makalelerin sorumluluđu yazarlarına aittir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVI

CELAL-ZADE MUSTAFA VE SELİM-NÂMESİ

Doç. Dr. Ahmet UĞUR

Koca Nişancı diye bilinmektedir. Yazar Selim devrinde yaşayan ve o devri iyi bilen bir kimsedir. Verdiği bilgiler, birinci el bir kaynak sayılan, Vezir Piri Paşadandır¹. Eser Kanuni devrinde yazılmıştır ve yazar eserini yazdığı zaman 70 yaşlarının içinde bulunmakta idi.

Eserinde basit fakat, ağırbaşlı bir üslup kullanmıştır. Eserine *Meâsir-i Selim Hânî* ismini vermiştir. Divanda Reisül'-Küttâb ve Nişancı olarak çalışan yazar, bunu bir imtiyaz addetmiş ve diğer yazarların bilmediği malumatı alarak eserine aktarmıştır. Ve pek tabii olarakta eseri, bu çeşit eserler arasında, özel ve mühim bir yer almıştır.

Yazar davranışıyla, tam bir Selim taraftarıdır. Daima Onu her yaptığı işte haklı göstermeye çalışmaktadır. Mesela; Selim, asla babası Sultan Bayezid'e karşı gelip baş kaldırmamıştır. O sadece, babasını bir çıkmaz yola sevketmeye çalışan, bencil vezirlerin, devlete açacakları zararlara, karşı çıkmıştır. Onların politikalarına karşı gelmiştir. Babasından taht almak için esas çarpışan, kardeşi Sultan Ahmet idi, vezirler ona alet oluyorlardı.

Hacim bakımından da bu eser, diğer Selim-Nâmelerden geniştir. Selimin doğumuyla işe başlar ve hiç bir olayı atlamadan, Onun ölümlüyle bitirir. Yazar sadece bir olayda, kaynağını Kemal Paşa-Zade, olarak belirtir. (Selim'in doğumunda Kapuya gelen ihtiyar olayı) Fakat olayların genel sıralaması ve anlatımdaki çok yakın benzerlik, bu iki yazarın birbirine çok yaklaştırır. Buna göre, şu söylene bilir ki, Nişanemın. Kemal Paşa-Zadeden Kaynak yönünden, belki de stil yönünden, yararlandığı açıktır.

Ayrıca malumat ve döküman bakımından, yazarın kullandıkları ile Feridun Beyin *Münşeât-ı Selâtin* de kullandıkları da birbirine çok

¹ Yazarın hayatı ve diğer eserleri için, M.T. Gökbilgin, I.A. III, 61-63; İ.H. Uzunçarşılı, Belleten, No, 87 (1958); Ş, Tekindağ, Tarih Ens. Dergisi, 1 (1970); Ayrıca bu eser, Dr. Celia Kerslake tarafından Doktora tezi olarak yapılmıştır. (University of Oxford, 1975).

benzemektedir. Bu da Onun devlet dairesinde bulunduğundan, devletin arşivini bir kaynak olarak kullanması iddialarının doğru olduğunu gösterir bir delildir.

Eser, 33 varaklık bir girişten sonra, 188 varaklık, tarih ve 273 varaklık (221-494) nasihat verici hikayelerden ibarettir².

— Celal-Zade Mustafa ve Selim-Namesi

Ḥamdī ki, ṭālībān-ı cevāhir-i dūrer-i ʾirfān
kaʾr-ı biḥār-ı cidd-ü-ictihāde ḡavş ile şāhil-i beyān
ve kenār-ı ʾiyāna getürüb taḥrīr; ve senāʾi ki, mün-
şiyān-ı kelām-ı iʿcāz-āyīn ve mübdīʾān-ı bedāʾi ʿ-şi-
nās-u-mevāhib-rehīn şahāʾif-ü-evrāka naḡş-u-tezyīn
içün taşdır-ü-taşvīr itmişler envāʾına nihāyet, ve
eşnāfına ḥadd-ü-ḡāyet yok cümlesi ḥazret-i Maʾbūd-ı
bī-zevāl ve Maḥmūd-u-Mescūd-ı lā-yezālūn cenābına
nişār olsun ki, mevāhib-i ʾaliyesi bārānı riyāz-ı ḥavā-
tır-ı ʾibāda sārī-vü-mātır, ve ʾaṭāyā-yı senīyesi reşā-
ḥātī kulūb-i aḥrār-u-āzāda fāʾiz-ü-sāʾirlerdür. *Celle
zīkrühü ve ʾamme iḥsānühü ve berrühü.*

Zehī Perverdigār-ı şānī ki, ḥaḡāʾiḡ ehlinūn
ḥadāʾiḡ-i kulūbini serv-i bālā-yı imān ile müzeyyen,
erḡāb-ı daḡāʾiḡiḡ riyāz-ı ezhān-ı bā-bürhānlarını
şakāʾiḡ-ı maʾārif-ü-iḡān ile serāser tāze ḡülzār-u-ḡül-
şen itmişdür. *Taʾālā şānühü ve behere bürhānühü.*

Ḥāk-nişīn-i zevāyā-yı faḡr-u-iḡtiyāca *ve-ledey-
nā mezīd*¹ saʾādeti ile nevīd-i ümīd idüb, rāciyān-ı
ḡvān-ı rızā-vu-iḡlāş ve dāʾiyān-ı māʾide-i fevz-ü-iḡ-
tişāşa *le-ʾin şekertüm le-ezidenne-küm*² irşādı ile keşf-i
ḡināʾ itmişdür. *ʾAmme nevālühü ve ʾazḡame şānühü.*

Ecrām-ı ʾulviyāt-ı semāvātī (2^a) ḡanādīl-i zerrīn-i
āfitāb-ı tābān-u-nücūm ile ārāste eyledi. ʾAṭāyā-yı
cezilesine mazhar olan zevātuḡ şifāt-u-ḡālātı dey-
cūr-ı zulemāt-ı āfātđan ḡālāş bulub, tarāʾiḡ-u-sübül
zīver-i şafā ile pīrāste [-vü-] pūr-ḡül ola.

² Burada kullanılan yazma, The British Museum, Add. 7848.

Bu Transkripsiyon Sayın hocam, J.R. Walsh'ın koleksiyonudur ve tarafımızdan tekrar gözden geçirilmiş ve diğer nushalarla karşılaştırılmıştır. Ayrıca bakınız, A. Uğur "Selim-nameleler" A.Ü. İlahiyat Fak. Dergisi, C. XXII, C. (1978).

¹ K, 50/735

² K, 14/7

Vaşf-ı celâl-ü-cemâlinde mübârizân-ı meydân-ı faşâhatüñ zebânları lâl-ü-ebkem; nu'üt-ı şfât-u-kemâlinde zümre-i kâşifân-ı esrâr-ı hüvîyet mebhüt-u-zâr ve kudretleri mestür-u-mübhem. Egerçi sâbıkân-ı 'arşa-ı ma'rifet ta'rîf-i celâlinde âyât-ı beyyinât ile şahâ'if-i evrâkı pür-naqş-u-tezyîn idüb, başâ'ir-i aşâb-ı enzârı eş'a-ı envâr-ı 'azamet-ü-ikbâli ile tenvir itmişler; emmâ ol silsileye nihâyet, ve râbıta-ı beyân-u-'iyâna gâyet olmaz.

Lâ cerem, kelâm-ı fevâ'id-encâm-u-sa'âdet-ih-titâm-ı *men ahabbe şey'en ekşere zikrehü* mücibince:

İlâhumdur kıoman zikrini dilden
Vücüdüm itdi icâd âb-u-kilden

Beni tevhidî râhına düşürdi
Başa tevfiķ eţfâlin üşürdi

Kamu zerrât-ı 'âlemdür şühüdi
Şehâdet eylerem birdür vücüdi

Nażir olmaz aña yokdur şeriki
Muhaqqakdur bu söz olmaz bir iki

Cihânuñ hâlikıdır zât-ı pâki
Yaratdı Âdem itdi cirm hâki

(2^b) Anı 'irfân yolına sâlik itdi
Ma'ârif cevherine mâlik itdi

Lisânum hâmdine güyâ idübdür
Dil-i mecnûnânı Leylâ idübdür

Mübârek nâmı hâlvette celisüm
Hümâyün zikridür dâ'im enisüm

Diler dergâhına dil 'arz-ı hâcât
İde göz daşı ile bir münâcât

Ümîd oldur ki 'afv ide günâhın
Kabûl ide keremden âh-u-vâhın

Kamu dîn ehline rahmetler ide
Günehkâr ümmete şefkatler ide

Münâcât be-Dergâh-ı Mücibü'd-Da'vât
ve Kâdi 'l-Hâcât, *celle zikrühü*

Ey Aḥad-i kerim-i zü'l-celâl vey' Şamed-i vâcibü't-ta'zîm-ü-pür-kemâl; ey nüfûs-ı ebrârı âşâ-m-u- ma'âşiden taḳdîs iden Ḳuddûs, vey' ḳulûb-i ahyârı edânî-vü-aḳâşiye iltifâtdan taḥîr iden Ṭâ-hir-i şefḳat-me'nûs; ey rızâ-vu-ḳabûlûn devleti mat-lûb-ı tâlîbân-ı dergâh, vey liḳâ-yı cemâl-i cemilûn sa'âdeti maḥbûb-ı bîdârân-ı seḫergâh; ey âşâr-ı ḫik-metûn derk-ü-müşâhedesine sem'-ü-başar iki derece-i vesî'a, vey envâr-ı ḳudretûn ziyâsına şems-ü-ḳamer iki rûşen talî'a; ey ḳulûb-i erbâb-ı şevḳ şümûs-ı efzâlûn ile münevver, vey meşâmm-ı ervâḫ-ı aşḫâb-ı zevḳ şemâ'im-i merâhim-i nevâl-i bâ-kemâlûn ile mu'attar; ey şad hezâr deryâ-yı (3^a) 'ilm-ü- ma'rifetûn girdâbinuñ şinâgerleri ḳaṭarât-ı biḫâr-ı zaḫḫâr-ı vi-şâlûnde ğarîḳ, vey' hezârân hezâr fezâ-yı 'işḳ-u-mu-ḫabbetûn bâdiye-peymâları envâr-ı cemâl-i efzâlûn lem'ası-yle ḫarîḳ; ey Ḥayy-ü-dânâ, vey Ḳayyûm-u-tüvânâ; ey şân-ı ma'âli-nişân-ı a'tâfi envâ'-ı luṭf-u-kerem birle mezkûr, vey 'ulûv-ı merâtib-i eltâfi eş-nâf-ı âlâ-vu-himem birle meşḳûr-u-meşḫûr; ey cüd-u-iḫsânı bendeler ḫaḳḳında bî-endâze, vey' riyâz-ı rûḫ-u- revân-ı müştâḳân nesîm-i raḫm-i cân-perver-ü-rûḫ-güsterûn ile ser-sebz-ü-tâze; ey ekvâna kâf-u-nûn-ı *kün fe-yekûn* ile mükevvin, vey' nuḳûş-ı günâ-gün-ı bûḳalemûn ile elvân-ı kâ'inâtı mülevvin; evc-i felekde mevc-i 'acâ'ib-âşâr-ı ḫikmetûn, fevc-i melek-de güft-ü-güy-ı ḳudretûn; şeb-ü-rûz maḫzar-ı 'atâ-yâ-yı nûr-u-zulmetûn, şitâ-vu-bahâr nümüne-i es-râr-ı heybetûn; cebîn-i cebbârânda dâĝ-ı 'azamet-ü-iḫtişâmuñ, rıḳâb-ı cebâbire ve a'nâḳ-ı ekâsirede ḫalka-ı dâm-ı intikâmuñ; cäsûs-ı sâmi'ada cüst-ü-cüy-ı ḫaber-i peygâmuñ, ḫaṭîb-i nâṭıkada güft-ü-güy-ı nâm-ı ârâm-encâmuñ; ey Mevcûd-ı bî'illet, vey Ma'bûd-ı bî-âlet; ey Ḥâliḳ-ı nâr-u-nûr, vey Râzıḳ-ı mâr-u-mûr; ey sümûv-i sermediyetde iḫâtat-ı başar-dan muḳaddes-ü-'âlî, vey' 'ulûv-i şamediyetde id-râk-i 'uḳûl-ı beşerden münezzeh-ü-müte'âlî. *Taḳad-dese âlâ'ühü ve tetâba'a na'mâ'ühü.*

Ümidüm var cenâbuñdan ilâhî
 Ki sensin pâdişehler pâdişahı
 Niyâzum olan dergâhuñda maqbûl
 Günehkâram kapuñda bende vü kul
 Günehle ben siyâh itdüm cemâli
 Keremle sen beyâz itdün saķalı
 Hidâyet kıl şırât-ı müstakîmi
 Yâbâna atma bu cân-ı saķîmi
 Dem-i âhirde hem-râh eyle imân
 Dil-i nâlân bula âteşden âmân
 (3^b) Dirîğ itme esirge luţf-u-pâkî
 Cehennemden halâş it zerre hâki
 Raķimâ raķmetüne var delilüm
 Umar çün raķmeti cân-ı ‘alilüm
 Ne deñlü çok ise cürm-ü-günâhum
 Hele eksük degüldür her gün âhum
 Muķarrerdür zünûba i’tirâfum
 İgen çokdur maķâlât-ı güzâfum

İlâhî, *lâ ilâhe illâ’llâh*, *Muĥammedün resûlü’llâh*
 kelâm-ı behcet-encâmı cenâbuñda hezârân hezâr sa‘-
 âdetleri şâmil olduğı meşhür kitâblarda mezkûr-u-
 mestûrdur. Envâ‘-ı günâh-ü-zulemât ile rû-siyâh
 olan bendelerün, âşâr-ı hayâtları tebâh, merg-ü-mevte
 şu‘ûr-u-intibâhları deminde, yedi¹ belâ-yı sa‘b-u-
 ĥatarnâke mübtelâlardır.

Biri zamân-ı inķitâ‘-ı silsile-i nefes, ki mürğ-i
 rûĥa vaķt-i halâş-ı bend-i ķafesdür, ‘acabâ ol dem-i
 hayret-şiyem imânla mı mürûr ider, yâ küfrân ile
 mi? İlâhî, ol ĥin-i dehşet (4^a)-âyinede, *lâ ilâhe illâ’llâh*,
 [*Muĥammedün resûlü’llâh* sa‘âdeti-yle cümle-i üm-
 met-i Muĥammedî (*şalla’llâhü ‘aleyhi ve sellem*) müs-
 tes‘ad eyle.

Biri daĥi ĥaţar-ı ķabrdür ki, ol menzil-i ri-
 yâz-ı cennetden türbe-i nûrânî midür, yâ guferât-ı
 nûrândan gufre-i târik-ü-zulmânî midür? İlâhî, ol

hücre-i hâki ziyâ-yı çerâ-i pāk-i *lā ilāhe illā'llāh*, *Muhammedün resülü'llāh* ile nūrānī kıl. *Fe-revhün ve reyhânün ve cennetiün na'imün*³ fehvâsı-yle, gülzâr-ı cinândan olmağı erzânî eyle.

Bir hâtar-ı haşyet-pezîr daği Münker-ü-Nekîr su'âlidür ki, melekeyn-i sâ'ileyne biri luţf ve biri ikâba mâ'ileyndürürler. Acabâ su'âllerine cevâbda hâta veyâ şavâb mı ola? İlähî, ol sâat-i pür-iztîrâbda, *lā ilāhe illā'llāh*, *Muhammedün resülü'llāh* maķâlini yüsebbitü'llāhü'lezzine âmenü bi-'l-ķavlî's-şâbit⁴ fehvâsına mutâbık olmağı müyesser kıl.

Bir hâtar daği zemzeme-i ba'şdür. Cümle-i maḥlûķât 'arşa-ı 'araşâtda ictimâ'-u-ittişâl deminde² âyâ rüy-ı 'ibâd anda beyâz veya sevad mı ola? İlähî, ol hâlet-i pür-dehşetde, *lā ilāhe illā'llāh*, *Muhammedün resülü'llāh* kelâmı ile mühtedî ve yâ'ibâdî *lā ḥavfün 'aleykümü'l-yevm*⁵ nidâsı-yle muḥâtab olanlardan eyle.

Bir hâtar daği hengâm-ı ḥesâb-ı mücibetü'l-'a zâbdür. Defter-i muḥâsebede mektûb olan ḥasenât-ı mergûbe mi veyâ seyyi'ât-ı ma'yûbe midür? İlähî, ol zamân-ı inķilâbda, *lā ilāhe illā'llāh*, *Muhammed resülü'llāh* kelâmının ḥürmeti için (4^b)*fe-sevfe yuhâsebü ḥesâben yesîren*⁶ deminde, kelâm-ı sa'âdet-encâmın muķtazâsmca sühûlet-ü-yüsr iḥsân kıl.

Bir hâtar daği ân-ı mîzân-u-terâzûdur ki, vezni a'mâl girân-u-şakîl mi, veyâ ḥafif-ü-ķalîl midür? İlähî, ol dem-i mehâbet-şiyemde¹, *lā ilāhe illā'llāh*, *Muhammedün resülü'llāh* maķâlinün ḥaķķ-ı 'azameti için, *fe-emmâ men şakûlet mevâzinühü*⁷ sa'âdeti ile müstes'ad olan zümreden kıl.

Bir hâtar-ı 'azîm daği menzil-ü-mekân-ü-üşî-yân şahrâ-yı firdevs-ü-cinân-ı hî-nazîr mi, veyâ

³ K, 56/89

⁴ K, 14 /27

⁵ K, 43/68

⁶ K, 84/8

⁷ K, 101/5

vâdî-yi şakâvet-mebâdî-yi cahim-ü-sa'ir midür? İlähî, kelime-i tayyibe-i lâ ilâhe illâ'llâh, Muhammedün resülü'llâh hürmeti haqqı-çün, mecmû'ı ümmet-i bâ-hidâyet-i ahmedîye, kâffe-i akvâm-ı sa'âdet-encâm-ı muhammedîyeyi, ol demlerde şümme nüneccî'l-lezîne'ttakav⁸ zümresinden ser-efrâz eyle. Şırât-ı şu'ûbet-ıtrâduñ üzre berķ-ı hâtıf gibi mürür-u-cevâz 'inâyet [-ü-] müyesser eyle. Cümlemüzi şahrâ-yı bihişt-i câvidâna geçürüp¹ kâmrân kıł.

Hikâyet: İlähî, bir dervîş-i dil-rîş, fenâ-pezir köhne câme-i haķır ile, bir pâdişâh-ı zi-tevkîr meclisine varur. Ol şâh, dervîşüñ eski câmesine nigâh idüb, kendüye yakın geldüğine 'âr ider, yüzün döndürür. Şâh nedimlerinden birisi dervîşe 'itâb ile hitâb idüb, "Ey bî-edeb küstâh-u-şuḫ, bunuñ gibi köhne câme ile pâdişâh meclisine gelmek denâ'et-ü (5^a) 'ayb-u-mezellet idüğini bilmedüñ mi? Niçün edebsüzlük eyledüñ?" diyücek, dervîş cevâb virür ki, "Câme-i köhne-vü-çirkîn ile dervîşler pâdişâh nazarına gelmek 'ayb degüldür; zîrâ ki dervîşlükdür. Aşıl 'ayb-ı külli, dervîş ol eski câme ile pâdişâh meclisinden âhir taṣe ra çıkmakdur," diyücek, ol şâh ğâyet zarîf-ü-'âķıl-ukâmil, kelâm-ı Haķķa tâlib-ü-mâ'il imiş, fi 'l-hâl dervîşe hil'at-i fâķir ile ihsân-ı vâfir ider.

İlähî, ol dervîş-i hazîn câme-i çirkîn ile pâdişâh-ı mecâzî meclisine gelüb, ma'ķül kelâm ile şâhâne câmeye mâlik oldu. Bende-i faķır [ve] çâker-i haķır altmış yıldan tecâvüz eyledi. Câme-i a'mâlüm şürîde köhne palas, libâs-ı ef'âlüm derîde-vü-şe'âmet-istînâsdur ki, girîbânı envâ'-ı ma'âşî-vü-zillât-u-ğünâh ile çâk-çâk, cümle-i cevânib-ü-etrâfı şunûf-ı seyyi'ât-ı lâ-yuḫşâ ile âlüde ve dâmânı pür-hâkdür. Ol câme-i çirkînden ğayrı libâsum, binâ-yı vücüd-i ma'şiyet-âlüduma vücühât-ı ma'âşîden özge esâsum yok. Zarûridür ki, cenâbuña ol câme-i köhne ile pâ-berehne varsam gerek. Sen pâdişâh-ı kerîm-ü-raḫîm, Ḥudâ-yı lâ-yezâl ve Bî-zevâl-i 'azîmsin. Ümîddür, eski câme-i a'mâlümü hil'at-i behîye-i ihsânunuña tebdil

⁸ K. 19/72

idüb, luṭf-u-cüduñ teşrifâtı ile rahmetüñ hil'atlerini kâmet-i ma'siyet-âyetüme giydürüb (5^b), beni mes-rûu-şâd-u-ferahnâk eylesin.

İlâhî, deryâda luṭf-u-ihsânüñ irişüb bārân-ı Nisân ile şadef ağzıma kût eyledüğüñ bir kaṭre-ye emr-i hâşşuñ müte'allik olmağla dâne-i dürr-i semîn olur. Aşlâb-ı zükürdan erhâm-ı inâşa düşürdüğüñ kaṭarât-ı haḳâret-âyâta kudret-ü-irâdetüñ irişmeğle ol kaṭre bir cemâl-i mevzûn ve çehre-i gülgün, âyine-i 'âlem-nümâ-yı nâzenin ve mir'ât-ı dil-güşâ-yı şafâ-ayın olur. Görenler dirler, "*tebâreke'llâhü ahsenü'l-hâlikin.*" Derün-ı aşdâfda me'muruñ olan dürr-i meknûn gibi bu bende-i 'âşî-yi şâhibül-ma'âşî kalbinde kaṭre-i imâni eyledüñ; dürr-i yetim oldı. Qadr-i girân-bahâsı ile, ümiddür, zî-câh-u-mağfürüñ olam. Ve bir kaṭre hün-ı pâ-mâl iken cüd [-u-] ihsânüñ efzâli ile mevcüd oldum. Mezîd-i 'inâyât-ı bî-pâyânuñ ve tamâm-ı ihsânât-ı bî-hadd-ü-oranuñ¹ zikrine zebân-ı bâhirü'l-bürhân ihsân eyledüñ. Mecâlis-i üns-şî'ârumda şeb-ü-rüz luṭf-u-ihsânüñ yâdi-yle evkât-ı hüceste-âyâtum pürüzdür. *Eş-şükrü lillâhi ta'âlâ.* Mercüdur, mezîd-i eltâfuñ ile zümre-i şâkirinden maḥsûb olam.

İlâhî ve 'âlemlerüñ Pâdişâhı, 'ibâd-ı re'fetmu'tâduñdan herkes üç hâbs ile mevşûflardur. Biri hâbs-i şikem-i mâder, ki anda her biri kemâl-i re'fetü-'inâyetüñe mazhar olub, kaṭre-i âb-i nâ-pâk, zerre-i haḳîr-i hâk iken, taşvîr-i hikmet-te'sîrûñ (6^a) ile ile mükemmelü'l-endâm muşavver-i hüsn-encâm olurlar. Bir meşâbede cemâl-i 'azîm ile, ki anlar haḳḳında kelâm-ı kadîmünde *le-ḳad ḫalaḳ-nâ 'l-insâne fi-ahseni takvîmin*⁹ buyurduñ. Bir hâbsleri, ki kehvâre-i taz-yîḳ-kenâredür ki, bend-i dest-ü-pâyla mağlüller, gezend-i bî-'aḳl-u-hüş ile ma'lüller iken, şîr-i ğudâ-te'sîr-i mâder ile muğtenimler, pür-ḫuzûrlar, pister-i isti-râhatde ḫvâb-ı nevm ile pür-sürür oldılar. Bir hâbsleri daḫi ḳabr-ü-gürdur ki, bir şmfı ḫürşîd-i tâbdâr-ı 'inâyetüñle hücerât-ı ravza-ı rıdvânüñdan bir hüce-

⁹ K, 95/4

re-i rüşen, şımf-ı âharı hıferât-ı nîrân-ı âteş-
 'unvânuñdan bir hıfre-i 'azâb-u-mihendür. Ne'üzü
 bi'llâhi ta'âlâ. 'İbâd-ı mü'minini ol devâ'ir-i 'azâb-
 me'âşirden dūr, 'uşât-ı müslimini 'ıķâb-ı elimüñden
 mu'âf-u-mestūr eyle. Ravza-ı rıdvânuñdan olan ķubū-
 rı, şâhibü'l-ķablî 'l-metîn itdügüñ Resûl-i emînüñ üm-
 met-i pür-hidâyetinden *lâ ilâhe'llâ'llah, Muħammedün
 resûlü'llah* ile zebânları pür-ta'am-u-sükkerin olan
 za'iflere maħşûş eyle. Eknâf-ı 'inâyetüñde elemden
 maħfûz-u-maşûn olsunlar.

İlâhî, 'işyân-u-tuğyânım keşretinden ğarîķ-ı
 baħr-i ħicâb olub, ümîd-ü-recâ ķapuları ķıfl-i ye's
 ile muķaffel-ü-mesdûd olmadan ihtiyâţ iderem. Mif-
 tâh-ı rahmet-ü-re'fetüñ her bâb-ı müşķile fettâh-u-
 keşşâf idüĝi meşķük degül. İlâhî, bu muķarrerdür,
 mutî'ü-'âşî ve dâni-vü-ķâşî, cümlesi ğarķ-ı deryâ-yı
 'âıfetüñdür; eyâ Ğâfirüz-zünüb, veyâ Sâtirü'l (6^b)-'u
 yüb, ol kilid-i ye's ile me'yûs olmaķ ihtimâli olan
 ķapulara elţâf-u-'inâyâtuñ miftâhları ile ĝüşâd vir,
 meftüh olsun. Mücrim-ü-'âşilerüñ ķulüb-i kürüb-
 maşķublardı tolu şükr-ü-fütüh olsun.

Hudâyâ lıtfuñ olsun destĝirüm
 Ki sensin pâdişâh-ı bî-nazîrüm
 Yaratmışduñ bizi *ķâlû belâ*'da
 Ğünâh ile bu dem ķalduķ belâda
 O demler ki bilinmezdi nişânım
 Senüñ 'ilmüñde ma'lüm şânım
 Yok iken cân-u-tende ihtîşâşım
 Var idi lıtfuñ ile üns-i ħâşım
 'Adem mülkinde ma'düm olmuş idüm
 Yaķub hecr âteşi müm olmuş idüm
 Muķaddermiş ħayâtım tâ ezelde
 Taħallüf olmaz emrüm lem-yezelde
 Senüñdür ey Ğudâ çok şükr-ü-minnet
 Faķiri itmedüñ ĝayra ümmet
 Muħammed ümmetinden itdüñ âħir
 Zehî lıtf u zehî ihsân-ı zâħir

Kāmu lutf u kamu ihsān senüñdür
 Tenüm maḥlūkuñ oldı cān senüñdür
 Bunuñ şükri-yle güyā kıl zebānı
 Geçürsün! şükr ile dā'im zamānı
 Vücüdüm maḥz-ı lutfuñdur Raḥimā
 Keremler eyle erzānı Kerimā
 Eşerdür lutf-u-cüduñdan vücüdüm
 Beni dūr itdi қаpuñdan ḥusūdum 7^a
 Günāh altında maḥcūbam ḥaķirem
 Zünüb ile şermsāram faķirem
 Binā-yı lutfuñı yakma caḥīme
 'Azābuñ āteşine itme hīme
 'Azāba lutf-u-raḥmüñ sebķat itdi
 Ḥaṭā ehline şānuñ şefķat itdi
 Senüñ dergāhuñdur ilticāmuz
 Karin olsun қаbüle her recāmuz

Hikāyet: İlāhī, evliyā-yı kirāmuñdan Ḥasan Başrı - 'aleyhi 'r-raḥmet - bir cenāze 'aķabınca gūristāna varub, meyyiti ḥāke definden sonra gūristān içinde bir maḥalle oturub murāķabede iken, meger ol zamānda Ferezdaķ¹ dimegle meşhūr [ve] fişķ-u-fücūr ile mezkūr kimesne var imiş, ırakdan İmām-ı hüāmāma nazar idüb, anuñ ef'āl-i ḥamīdesin bilürdi, kendünüñ ma'āşī-vü-fesādını yādıdüb giryān-u-nālān oldı. İmām ḥālet-i murāķabeden қаķub yola girdi. Ferezdaķı gördi, zār-u-zār göz yaşını döker. Ḥālini şorub, "niçün ağlarsm," didiler. Eyitdi¹, "Ey İmām-ı hüāmā, kendü ḥāl-i perişānuma ağlaram. Ādemler size nazar iderler, ne ḥūb-u-zibā şālih-ü-fā'ik kimsedür diyü medḥler senālar iderler. Ben kemīne 'āşī müznibe nigāh iderler, ne fācir-üpür-günāh diyü zemm-ü-taḥķir iderler, Eger rüz-ı kıyāmetde Ḥaķ ta'ālā daḥi kulları ile bu vechle mu'āmele iderse, ḥālüm müşkildür. Anā giryān-u-sūzānam," diyücek¹, İmām eyitdi, "Yā hiç bir 'amellüñ (7^b) var mıdır ki andan necāt ümīd¹ eyleyesin?" Eyitdi, "Ey İmāmü'l-müslimīn, üç nesneden ümīd-vāram: biri İslām içinde şeyḥ-ü-ḫāḫim oldum; biri daḥi

yetmiş yıldur tevhid iderem; biri daği 'işyânuma i'tirâfym var," didi. İmâm pesend idüb; az geçme-
din Ferezdağ vefât idüb, İmâm 'âlem-i rü'yâda gör-
di. Ferezdağ bihişt şahrâlarında şahrâlarında şalmub
hîrâmândur. Hâlini şordu. Eyitdi, "Hağ - sübhânehü
ve ta'âlâ-mü-y-ı sefidüm ile yetmiş yıllık tevhidüme ve
zünûba i'tirâfum olduğma rahm idüb, beni cennete
getürdi," didi.

Yâ erhame'r-râhimîn, hâl-i Ferezdağ bu 'arşa-ı
şatranc-ı tuğyân-u-fesâdda piyâde-vü-beydağ olan
mücrim-ü-'âşî bî-revnağ hâline muvâfıkdur. Mü-y-ı
sefid ile şaşt sâl hidmet-i tevhid, 'ale'l-huşûş ma'şî-
yete i'tirâf ile, *yâ hafîye'l-elâf necci-nâ mimmâ ne-
hâf tazarry*'ı ile 'inâyetüñ recâsundayam. İlâhî, me-
nâhiye iştigâlden halâş vir. Hağâ'ik-ı eşyâyı ke-mâ-
hî göster. Başar-ı başiretde' olan ğaflet ğışâvesin
gider. Her çend müstağrak-ı envâ'-ı ma'âşî-vü-gü-
nâham, emmâ güyende-i *lâ ilâhe illâ'llâh, Muğam-
medün resülü'llâham*.

Hikâyet: Bir gün bir ğulâmı bâzâra şatmağ
getürmişler. Müşteriler görürler', ğulâmuñ gözleri
ağvel, desti şell, pâyı a'rec, kâmeti mu'avvec, cümle
a'zâsı ma'yüb. Zebânı hâlini şorurlar; "lisânı faşîh,
beyânı hûb-u-melihdür," didiler. Müşteriler faşâhat-i
zebânından ötürü (8^a) şatun aldılar.

İlâhî, vağt-i 'arz-ı ekberde, dellâl-i bâzâr-ı
'azametüñ hâlümü görüb, tefahhuş-ı a'mâl idicek,
diyeler ki, "Nazarı ağveldür, ya'nî harâma bakmış-
dur. Desti şelldür, eline câm-u-piyâle alub nüş itmiş-
dür. Pâyı da mu'avvecdür, seyrân-ı bâdiye-i ğünâh-u-'
işyân itmişdür. Bi-'l-cümle her vechle ma'yüb-u-
nâkışdur. Emmâ zebânında tevhid-i Ahad, ğöñlünde
'ışk-ı pāk-i Şameddür," diyeler. 'İzzet-ü-vağdânî-
yetüñ hağk-ı-çün ma'âyib-ü-ma'âşîye bakma. Mü-
Mücerred lisânda olan tevhid-i mecidüñ hürmetine
vüfûr-ı merğametüñle 'abd-i zelilüñi merğum-u-sa'id
eyle. 'Azâb-ı şedidüñi dūr-u-ba'id kıl. ğünâhlarum
ne kadar çok-u-ferâvân ise, İlâhî, rahmet-ü-şefkatüñ
deryâlarına pâyân yok. Resül-i ğüzñ ümmetinüñ

'âşilerine Tersâ-vu-Yahüddan bedeller 'inâyet eyledüğün efvâhda mezkûrdur. Kerem senün, 'inâyet-ü-merhamet senün, himem senün, luţf-u-mürüvvet-üşefkat senün.

Hikâyet: İlähî, hakîr kullarından Hâtim bir gün da'vet-i 'âmm idüb, muhteşemân-ı 'Arab gelüb şadrda oturmuşlar. Ni'met üzeri imiş. Kapudan bir dervîş-i pâ-berehne-i dil-rîş gelür. Hâtim kendüsi kalkub, ol dervîşi cümlesinün üzerine geçürür¹. Muhteşemler dirler ki, "Yâ Hâtim, bu bir fakîri üzerümüze geçürdün." (8^b) Hâtim dir ki, "Siz kâdr-ü-men-zilet birle şadre geçdünüz. Bu hakîr gürisne-vü-muhtâcdur. Ben keremüm ile bunu maķâm-ı 'ulüva getürdüm." dimiş.

İlähî, Hâtim bir 'âciz-ü-miskîn bî-çârenün be-rehneligine, fakr-u-ihtiyâcına nazar idüb, rahm kıldı, şadra geçürdi. Maħrûm olmağı revâ görmedi. Sen erhamü'r-râhiminsin. Yarın, *yevme nahşürü'l-müt-takîne ile 'r-rahmâni vefden*¹⁰, zühd-ü-takvâ ile maħşûr olan 'ibâd-ı muħlişün, ki her biri *fi-maķ'adi siddîn 'inde melikin muķtedir*¹¹, erikelerinde oturub, maķâmları mu'ayyen ola. Biz bî-nevâları daħi an-larun şoħbet-ü-didârlarından maħrûm-u-ba'id itme. Bu 'âşî hakîrleri kemâl-i keremün birle şadr-ı 'izzete geçür. Hâtim senün ħvân-ı saħâvet-ü-ihsânun simâından ħüşe-çîn-ü-güşe-gir bende-i merhamet-te'sirün idi. Sen sultân-ı eyvân-ı celâlet-ü-kibriyâsın. Mecâlis-i üns-i kudis-simâna hâzır olan dervîş-ü-dil-rîş bendelerün ne maķâm ve şadra geçmek lâ'ik-üşezâvâr idüğine 'âlimü'l-esrârsın.

Hikâyet: İlähî, bir gün Mecnün kemâl-i 'ışk-ucünün ile vecd-nümün, maħalle-i Leyläya mürür eyledi. Kânün-ı sinesinde âteş-i 'ışk müştâ'il, sırr-ı müşâhede-i cemâl-i maħbûb-ı dil-ârâya müştâğil, mestâne-vâr her der-ü-divâra yüz urub, râst geldüğü seng-ü-külûħı alub қоқub, gözden eşk-i ħünin revân iderdi. (9^a) Sineden âh-ı süzân çıkarurdu. Şordılar.

¹⁰ K, 19/85

¹¹ K, 54/55

“Ey Mecnûn, der-ü-dîvâra yüz sürmekden ne gelür? Derdle nâle idüb, yüzünü hâke komağdan murâd nedür?” didiler. Mecnûn sevgend yâd eyledi ki, “Vağtı kadem-i şıdqla mağalle-i Leylâya geldüm. Anuñ küymda Leylâ rüyından ğayrı yüz görmezem. Nazarum müşâhede itdüğü cümle rüy-ı Leylâdur. Andan özge manzûrum yok.” didi.

İlâhî, cümle eşyâya nazar-ı ‘ibret-eşer deminde, heme-i mevcûdât senüñ âşâr-ı kudret-ü-himâyetüñ ve netâ‘ic-ü-şemerât-ı ‘ârifet-ü-şefkatüñ idüğü hâtır-ı fâtir-i melâlet-me‘âşirde melhûz-u-merkûz olur. Bu tuğyân-u-zünüb ile zelil, ‘işyân-ı pür-âşüb ile dembeste-vü-‘alil olan üftâdeñi mecânin-i cünün-naşib ‘idâdından ma‘dûd eyle, ‘âşıkîn-ü-şâlihîn silkinde münselik kıl.

Hikâyet: Şeyh Şibliden – *kuddise sırruhu* – menkûldur. Dimişler, “Bir gice Ka‘be-i mübârekeke tavâf iderdüm. Etrâf-ı mağâf hâli idi. Nazarum müte‘allik olub, gördüm, bir ‘Arab Rûkn-i Yemânide tu-rub söyler ki, ‘Yâ Rabb, bu mekândan gitmezem, tâ be nüm saña olan muğabbetüm gibi senüñ dağı baña muğabbetüñ var mıdır (9^b) bilmeyince,’ diyü niyâz iderdi. Ol anda Rûkn-i Yemâniden bir el peydâ oldu, üzerinde yazılmış ki, ‘Saña ezelden muğabbetümüz mu‘âhed idi. Ol muğabbeti şimdi tecdid ile seni mükerrem eyledük.’ Pes A‘râbî elini uzadub, ol dest-i mübâreke yapışub, hâmûş oldu. Üzerine varub gördüm, Rûkn-i Yemânîye yüz koyub teslim-i rûh eylemiş. Alına sebz hağğla yazılmış ki, ‘Sen bizüm muğtarumuz idüñ, saña muğabbetümüz var idi. ‘Ahd-i kadim üzre senüñleyüz’, dimişler.

İlâhî, ol ‘Arab perde-i râzını fâş ile yoluñda cân-pâş olmuş. Manzûr-ı nazar-ı ‘inâyetüñ olanlar lâ-büdd ser-efrâz, mülâhaza-ı âşâr-ı re‘fet-ü-‘inâyetüñle sâ‘irden mümtâz idüklerinde iştibâh yok. Kulüb-i ‘ibâd-ı ihlâş-mağşûbuñi âfitâb-ı muğabbetüñ pertevi ile nûrânî eyle, belki nûr ânî eyle; bihişt-i rahmet-siriştüñ ravzalarını anlarıñ cây-u-mekânı eyle, ya‘nî mağfîret kânı eyle.

Hikâyet: Şeyh Hayr Nessâcuñ müridleri bir kilise seyrin idüb, Şeyhe gelür. “Kanda idünüz?” diyü su‘âl idicek, kiliseye vardıklarını haber virürler. Eyitdi, “Kiliseden ne getürdünüz?” Eyitdiler, “Şeyhâ, kiliseden ne alınur?” Eyitdi, “Benümle gelün, görün ne alınur.” Müridler muvâfaqat eylediler, cümle kiliseye gelüb, girdiler, gördiler (10^a) kâfirler hazret-i ‘Isâ şüretini – ‘alâ nebîyinâ ve ‘aleyhi efzalü’t-teslim – dîvâra taşvîr eylemişler. Aña tapub ‘ibâdet iderler. Şeyh yüzini ol şürete karşı tutub, bu âyeti okudı: *E ente kulte li-’n-nâsi’ttahîzû-nî ve ümmiye ilâheyne min dūni’llāh*¹². Hemân ol sâ‘at kilisede yazılan şüretler bu hitâbuñ heybetinden aşğa dökilüb, dîvârūñ her zerresi feryâdlar eylediler. *Vahdehü, lâ şerikeleh* kelâmı ile bülbül-güyâ oldılar. Tersâlar bu hâleti görüb, fi’l-hâl zünnârların kesdiler, Müslimân oldılar.

Ey dil-i gâfil, ey hâtır-ı mütekâsil, vey tab‘-ı kevden-ü-câhil, hiç bilür misin, nâm-ı hazret-i Celâl-i Ahadîyet – *celle zikrühü* – ne nâm-ı ecelldür) Nâm-ı rûh-perver, câm-ı revh-güsterdür. Her gönle andan nür, her câna andan sürür gelür. Ne halka-ı vefâdur, her güşede aşılmış; ne nişâr-ı cüd-u-‘atâdur, her müş-tâka virilmiş. Ne şem‘-i kerâmetdür, her meclisde yanmış; ne âteş-i muhabbetdür, dil-ü-cân-ı ‘aşık anuñla sühtedür.

İlâhî, eninü’l-müznibine ahabbü ileyye min tesbihî’l-mukarrebîn buyurmuşsin. ‘Inâyet-ü-merhamet deryâları kaçarât-ı bî-gâyât ile mâlâmâldür. Ol kaçarelerün tereşşühi ile erbâb-ı zünübūñ gözleri eşk-i enin birle pür-yaş, aşhâb-ı(10^b) günâh-u-nedem ‘uyünü sirişk-riz-i gevher-pâşdur. Rûz-ı bâzâr-ı terâ a’yüne-hüm tefîzu mine’d-dem‘de¹³ muqarrerdür, ‘atâ-vu-ihsânūñ bahrleri mevvac olur. Dilleri süzân, gözleri giryân olan üftâdelerün çün ki eninleri tesbih-i mukarrebinden maḥbûbdur, rahmetün bezmgâhmda an-

¹² K, 5/116

¹³ K, 5/83

ları mesrûr, ravza-ı rıdvân-ı mağfiredüünde her vechle şâd-u-pür-hübür eyle ki, ism-i şerifün Raḥîm-ü-Ga-fürdur.

Bu hâlet cenâbuña ma'rûz-u-ma'lûmdur ki, cürm-ü-'işyân ile rû-siyâh olan 'ibâd-ı raḥmet-pe-nâhuñ için kabâ'il-i 'Arabdan bir şefî'-i 'âlî-neseb, bir zî-kadr-i refî'-i sa'âdet-haseb irsâl eyledüñ. Dîn-i mübîn âsumânmuñ âfitâb-ı 'âlem-tâbı, şer'-i güzîn eflâkinüñ mâh-ı ziyâ-nışâbı; *innâ fetahnâ*¹⁴ fetḥ-nâ-mesinüñ şâhib-menşûrî, *innâ ürsilnâ*¹⁵ tevķî'inüñ tuğrâ-yı zafer-şu'ûrî; *ve-'ş-şemsi*, *ve-'d-duḥâ*¹⁶ bürüci-cümüñ hürşid-i nûr-efşân-ı mümtâzı, *yâ-sîn*¹⁷ ve havâmîm hil'atlerinüñ tırâz-ı lâzîmü'l-i'zâzı; *sübḥâ-ne'llezi esrâ*¹⁸ mihmân-hânesinüñ zayf-ı güzîni, *innâ a'taynâ-ke'l-Kevser*¹⁹ havzîmuñ sâķî-yi mâ'-i ma'imî; *fe-evḥâ ilâ 'abdihi mâ evḥâ*²⁰ menşûrîmuñ 'unvân-ı kâşifü'l-esrârî, *ve mâ yenṭṭu 'anî*, *l-hevâ*²¹ bürhânîmuñ müfîzü'l-envârî; *ebütü 'inde Rabbî menzil-gâhînuñ*(10^a)mihmân-ı 'izzet penâhı, *lâ yenâmü kalbi* havâdisinüñ hâbir-ü-âgâhı; *lî ma'a'llâhi vaķt şavma'ale-rîmuñ imâm-ı hümâmı; denâ fe-tedellâ*²² gülistânîmuñ bülbül-güyâsı, *kâbe kavseyni evednâ*²³ gülzârîmuñ 'andelîb-i gulğul-nümâsı; *Âdemü fe-men dühü taḥte livâî* hikâyetinüñ şâhib-'âlem-i vâlâ-himemî; haber-i şihḥat-eşer-i *ve-'nşakka.l-kamer*²⁴ ây(tinüñ mantûķ-ı 'işâret-i pür-beşâreti; *ikra. bi-'smi Rabbike'llezi ḥaleķ*²⁵ fermânîmuñ muṭâ'-u-me'mûrî, *mâ zâgâ.l-basaru ve-mâ ṭagâ*²⁶ mefhûmîmuñ maķbûl-ü-manzûrî;

¹⁴ K, 48/1

¹⁴ K, 11/70

¹⁶ K, 91/1; 93/1

¹⁷ K, 36/1

¹⁸ K, 17/2

¹⁹ K, 108/1

²⁰ K, 53/10

¹ K, 53/3

²² K, 53/8

²³ K, 53/9

²⁴ K, 54/1

²⁵ K, 95/1

⁶⁶ K, 53/3

seyyid-i sādīt-ı beşer, şefi'-i günehkârân-ı 'arş-ı maşer; sultân-ı serâperde-i kâ.inât, bürhân-ı metin-i cümle-i meveüdât; sebep-i âferiniş-i arz-u-semâ, habîb-i lebîb-i Hudâ, eşref-i kâ.inât-u-mâ-sivâ; h^vâce-i kevneyn, resülü's-şakaleyn, şems-im ünîr-i felek-i kâbe kavseyn; dürr-i deryâ-yı celâlet, hürşid-i semâ-ı semâhat; mellâh-ı deryâ-yı şefâ'at-ü-tevfik., sey-yâh-ı memâlik-i kurb-ü-hidâyet-refik; mâh-rûy-ı hürşid-simâ-yı ve'd-đuhâ, siyâh-mûy-ı gâliye-sâ-yı ve'l-leyli izâ secâ;²⁷ şâhib-livâ-yı ve-lel-ahiretü hayrûn leke mine'l-ülâ²⁸, bürhân-ı 'âlî-re'y-i 'âlem-ârâ-yı ve le-sevfe yu'îke Rabbuke fe-terzâ²⁹; sultân-ı rüsül, bürhân-ı sübül; şadef-i dürr-i yetim-i yakîn, yâkût-ı hâtem-i enbiyâ-yı güzîn; bülbül-i gülzâr-ı iblâg, 'andelib-i ravza-ı mâ-zâg; şadr-ı şuffa-ı şafâ, bedr-i kubbe-i vefâ; faşş-ı hâtem-i enbiyâ, hatm-i sûre-i (11^b) aşfiyâ; sultân-ı taht-ı ictibâ, bürhân-ı baht-ı ıştifâ; hâtemür-rüsül Muhammed Muştafâ - şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem, mâ yemhû'n-nûru'z-zulem, bi-takdiri'l-lâhi vâhibi'n-ni'am.

Muhammed Muştafâdur nûr-ı 'âlem
Çerâg-ı mürselin ü âl-i Âdem

Muhammed Muştafâ Hakkun mu'tî
Günehkârün kıyâmetde şefî'i

Muhammed Muştafâ şâh-ı şerî'at
Hidâyetle meh-i burc-ı haķîkat

Muhammed Muştafâ gâim-h^vâr-ı ümmet
Şefâ'at-piše-i rûz-ı kıyâmet

Muhammed Muştafâ lutfâ sirişte
Delil olur tariķi-yle bihişte

Muhammed Muştafâdur 'âleme rûh
Necât-ı gârķa-ı evzâradur Nûh

²⁷ K, 93/2

²⁸ K, 93/4

²⁹ K, 93/5

Muhammed Muştafâ açdı sebîli
 ‘Uşâtuñ rûz-ı mahşerde delîli
 Muhammed Muştafâ halkuñ halîmi
 Şerî‘at Tûrînuñ server Kelîmi
 Muhammed Muştafâ ‘urbuñ faşîhi
 Melâhat mülkinüñ şâh-ı melîhi
 Muhammed Muştafâ Hakkuñ resûli
 Târîke sevķ ider chl-i kabûli
 Muhammed Muştafâ maķķûd-ı kevineyn
 Karîb-i Hakk nedîm-i kâbe kavseyn
 Şeb-i mi‘râcda ‘arş-ı mecîdi
 Teferrüce bulub ‘izz-i medîdi
 Getürdi ümmete beş vakt namâzi
 Namâz ile kabûl eyler niyâzi (12^a)
 İrüb Hakkdan ‘aţâyâ-yı ‘aliye
 Şalât ile selâm olsun hedîye
 Aña vu âline aşhâbına hem
 Şafâ-yı cân ile ahhâbına hem

Hikâyet: Zamân-ı Benî İsrâ’ilde bir fâcir var idi, be-gâyet şürîde-rûzgâr idi. İki yüz yıl miķdârı ‘ömr sürüb, zamân-ı hayâtı fışķ-u-fücür ile mürür itmişdi. Envâ‘-ı zulm-u-fesâd ile meşhûr, eşnâf-ı fışķ-u-‘inâd ile mezkûr idi. Vefât eyledi. Akrabâsı evinden çıkarub, ayağına ip taķub, süriyüb, lâşesini bir mezbeleye bıraktılar. Ol dem Mûsâ Peyğambere – ‘aleyhi nebîyi-nâ ve ‘aleyhi efzâlü’t-teslim – Cibrîli emîn nâzil olub, hazret-i Rabbü’l-‘âlemînden – *celle celâlühü* – selâm-uħaber getürdi ki, “Benüm dost-larumdan birisi dünyâdan âhrete intikâl eyledi. Düş-menlerüm anı bir mezbeleye bıraktılar. Var, anı mezbeleden çıkar, tekfîn eyle. Benî İsrâ’ile tek-lif it, namâzın kılsunlar. Ol hareket ile anları mağfûr ideyem,” didi. Mûsâ – ‘aleyhi’s selâm – fer-mân-ı ilâhî ile ol mezbeleye varub, gördi, ol fâcirdür ki iki yüz yıldan berü fışķ-u-fücür ile zamân geçür-mişdi. Mütעהayyir oldu, emmâ emr-i rabbânî muķ-

tazâsmca ta'zîm ile tekfinden şoûra cenâb-ı Kuds-i ilâhîden – 'azze ve celle – ahvâlini şordu. Vaہy-ı ilâhî nâzil oldu ki, "Belî, ol kulum envâ'-ı ma'âşî ile pür-günâh (12)^b, zillet-ü-'işyân ile şâhib-câh idi. Bir gün Tevrâtı açdı, âhirü'z-zamân peygamberi Muہammedüñ evşâfını oқudu. Nâm-ı Muہammedî yazılan varaqı öpdi, yüzine gözine sürdi. Ol eelden günâhlarını 'afv idüb, kendüyi zümre-i muқarrebândan eyledüm," didiler.

Şad hezârân hezâr şalâvât-ı zâkiyât, ve tuhaf-ı tahîyât-ı sâmiyât anuñ rûh-ı nâzenînine nişâr olsun ki, Seyyidü'l-mürselin ve Hâtemü'n-nebiyîndür ki, 'ummân-ı haқîkatüñ sebbâhı, ve meydân-ı tevfiķüñ seyyâhı, 'anķâ-yı Kâf-ı kırbet, şehsüvâr-ı eyvân-ı 'izzet, sefir-i memâlik-i melekût, debîr-i mesâlik-i ceberütdür. *Küntü nebiyen ve Âdemü beyne'l-mâ'i ve't-tîn taht-gâhınuñ şâh-ı hüend-âşârı, ve mâ erselnâ-ke illâ raہmeten li'l-âlemîn*³⁰ eyvân-ı sa'âdet-bünyânınuñ pâdişâh-ı kâmkârıdır. *Şalâvâtü'llâhi 'aleyhi ve selâmuhu.*

Muہammeddür iki kevnüñ me'âli

Cihâna nür-baہş oldu cemâli

Zemînden 'arşa itmişdür 'urûci

Semâda geşt idüb cümle burûci

Hâbibidür Hudâ-yı lâ-yezâlün

Resûlüdür o şâh-ı bî-zevâlün

Serâser âsumân seyrân-gehidür

Fezâ-yı 'arş anuñ cevlân-gehidür

Melâ'ikden müfazâldür vücûdi

Vücûdidür Haқk'un ihsân-u-cûdi

Denî bezminde zayf-ı kâmkâr ol

Sa'âdet taہti üzre şehriyâr ol 13^a

Risâlet mülkinüñ oldur emîri

Hidâyet ehlinüñ oldur zahîri

Türâb-ı merķadı kühl-i cilâdur

Mübârek hâk-i kabri tütüyâdur

³⁰ K., 21/107

Liyâkatde şefî'ü'l-mürselin ol
Kıyâmetde şefî'ü'l-müznibin ol
Medîne şâhidur sultân-ı Mekke
'Arab şâhinşehi bürhân-ı Mekke
Hudâ tevhidinüñ oldur delili
Günehkâr ümmete açdı sebili
Anuñla ehl-i imân oldılar hep
Mem-i hayli ne bürhân oldılar hep
Çalmdı şark-u-ğarba kûs-i şer'i
Kamu kânûn-ı dîni oldu mer'i
Nigün-ser kıldılar a'lâm-ı küfri
İçürdiler küfür ehline zehri
Akâlim oldu İslâma müsahhar
Cevâmi' yaptılar mihrâb-u-minber
Ezân ile müşerrefdür minâre
İderler bâng-ı tevhid âşikâre
Tolar imân ile mü'min kulûbi
İderler tevbe vü terk-i zünûbi